

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของ สหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย

ฮานีฟ อุเซ่ง¹

พงษ์พิช เพชรสกุลวงศ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามภูมิภาคและสุ่มอย่างง่ายในแต่ละภูมิภาคและได้ตัวอย่างสหกรณ์มา 15 แห่ง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์แต่ละแห่งตัวแทนประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราผลตอบแทนต่อเงินทุนดำเนินงาน ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมติฐานด้วยสมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ มูลค่าการออมของสมาชิก กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ สภาพคล่อง และมูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์มี

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Email: haneefus@gmail.com

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Email: pongpitch.p@psu.ac.th

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่จำนวนสมาชิก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ และมูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สหกรณ์อิสลามแต่ละแห่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานได้โดยการปรับเปลี่ยนปัจจัยข้างต้นให้เหมาะสม ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ และธนาคารในประเทศไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการดำเนินงาน อิสลาม สหกรณ์

RESEACH ARTICLE

Factors Affecting the Performance of Islamic Co-operative in Thailand Islamic Co-operative Network

Haneef U-seng¹

Pongpitch Petchsakulwong²

Abstract

This research is a quantitative research on the performance of the Islamic Co-operative in Thailand Islamic Co-operative Network between 2012 and 2016. The sample which includes 15 Co-operatives was collected by using stratified random sampling and simple random sampling. The objective of this study was to examine the factors that affected the performance of these Islamic Co-operatives. Data collection was done through obtaining the annual reports from these Islamic Co-operatives. Return on Assets, Return on Equity and Return on Capital Employed were used as proxies for the performance. Descriptive and inferential statistics were employed for analyzing the data and the hypotheses were tested with multiple regression analysis. The results revealed that the current ratio, leverage ratio, member saving, loan profit per asset, liquidity and member saving per asset had a significantly positive effect on the performance. However, member quantity, allowance

---

¹ Graduate Student, Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Prince of Songkla University, E-mail: haneefus@gmail.com

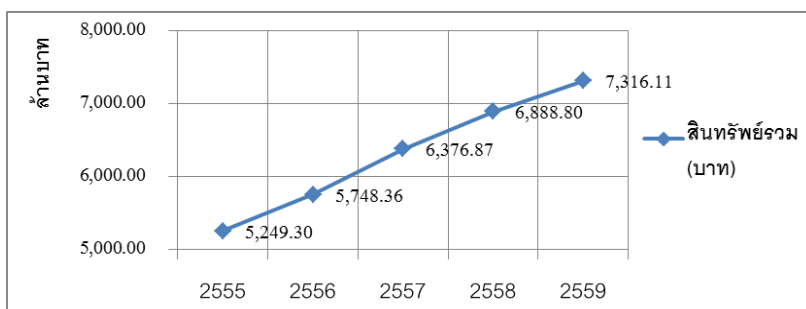
² Lecturer, Ph.D., Department of Business Management, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, E-mail: pongpitch.p@psu.ac.th

for doubtful accounts per total loan and loan per member had a significantly negative effect on the performance. For each Islamic Co-operative to improve its performance, the mentioned factors should therefore be adjusted. In conclusion, the results of this paper can be applied to also improve the performance of other types of co-operatives and banking institutions in Thailand.

Keywords: Performance, Islamic, Co-operative

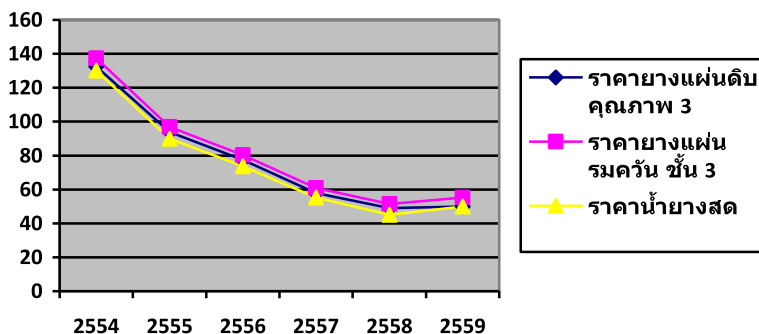
บทนำ

สหกรณ์อิสลามเป็นสถาบันการเงินที่ปลอดดอกเบี้ย โดยดำเนินธุรกิจตามบทบัญญัติแห่งคัมภีร์อัล-กุรอาน ในซูเราะห์บากอเราะห์ โองการที่ 275 ความเป็น "อัลลอฮ์นั้นทรงอนุมัติการขาย แต่ทรงห้ามการเอาดอกเบี้ย" สหกรณ์อิสลามได้ถูกจัดตั้งขึ้นและเปิดดำเนินธุรกิจด้านการเงินและการลงทุนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกในด้านการเงินและการลงทุนตามหลักการอิสลาม และเป็นแหล่งระดมเงินทุนจากสมาชิกและผู้ใช้บริการทั่วไป สหกรณ์อิสลามได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องในระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2556 มีสหกรณ์อิสลามจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ประเภทต่างๆ รวม 54 แห่งทั่วประเทศ มีสินทรัพย์รวม 6,198.92 ล้านบาท (Sulong, 2015) เมื่อพิจารณาข้อมูลการเติบโตด้านสินทรัพย์ของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย จำนวน 15 แห่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 พบว่า มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องทุกปี ในปี พ.ศ. 2559 สหกรณ์อิสลาม มีสินทรัพย์รวม 7,316 ล้านบาท และมีจำนวนสมาชิกรวม 222,345 คน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแนวโน้มการเติบโตด้านสินทรัพย์ของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 จำนวน 15 แห่ง

เนื่องจากในปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 ได้เกิดวิกฤตการณ์ด้านความเชื่อมั่นต่อระบบสหกรณ์ในประเทศไทย อันเนื่องมาจากการบริหารกิจการสหกรณ์ขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ก่อให้เกิดการฟ้องร้องระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ และเป็นคดีความที่ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วประเทศ เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกต่อระบบสหกรณ์ในภาพรวม ประกอบกับเป็นช่วงเวลาที่ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ โดยเฉพาะราคายางพาราที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2 แสดงแนวโน้มราคายางพารา ระหว่างปี พ.ศ. 2554 ถึงปี พ.ศ. 2559 (Rubber Authority of Thailand, 2017)

แต่ในช่วงวิกฤตการณ์ความเชื่อมั่นต่อสหกรณ์ดังกล่าวนั้น สหกรณ์อิสลามยังคงมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 1) ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในช่วงเวลาดังกล่าว ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามนั้นประกอบด้วย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ จำนวนสมาชิก มูลค่าการออมของสมาชิก กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ สภาพคล่อง

ทางการเงิน ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ มูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์ และมูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิก

ประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์ เป็นการเปรียบเทียบทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้จากการดำเนินงาน ประสิทธิภาพการดำเนินงานสามารถวัดได้หลายรูปแบบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานด้วยอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรที่อยู่ในรูปแบบของอัตราผลตอบแทน เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) (Wei, 2012) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) (Elyor, 2009) และอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนดำเนินงาน (ROCE) (Gul, Irshad, and Zaman, 2011) อัตราส่วนเงินลงทุนหมุนเวียน เป็นปัจจัยที่อธิบายสภาพคล่องของกิจการในความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ ผลการศึกษาของ Kitbumrungrat (2016) พบว่า อัตราส่วนเงินลงทุนหมุนเวียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ในประเทศไทย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ เป็นอัตราส่วนที่สามารถอธิบายถึงต้นทุนของกิจการที่มาจากกรก่อหนี้ จากการศึกษาของ Almajali, Alamro, and Al-Soub (2012) พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพด้านการเงินของบริษัทประกันภัย จำนวนสมาชิก สมาชิกสหกรณ์เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ เพราะเป็นเจ้าของสหกรณ์โดยการถือหุ้นและเป็นผู้ให้บริการหรือลูกค้าของสหกรณ์ จากการศึกษาของ Phasunon and Siriwong (2013) พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์ มูลค่าการออมของสมาชิก เป็นปัจจัยสำคัญเพราะเป็นแหล่งระดมทุนเพื่อการดำเนินงานของสหกรณ์ จากการศึกษาของ Gul, Irshad, and Zaman (2011) พบว่า เงินฝากมีผลกระทบต่อความสามารถทำกำไรกำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ เป็นปัจจัยที่แสดงถึงความสามารถในการหารายได้จากการให้บริการสินเชื่อ จากการศึกษาของ Lall (2014) พบว่า รายได้จากกำไรดอกเบี้ยต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพดำเนินงานของ

ธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกา สภาพคล่องทางการเงิน เป็นปัจจัยในการบริหารจัดการเงินสดให้เพียงพอต่อความต้องการใช้สินเชื่อบริษัท Xu and Banshuenvijit (2015) พบว่า บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ควรรักษาสภาพคล่องให้เพียงพอและใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในอัตราที่สูงขึ้น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อเป็นปัจจัยในการบริหารจัดการหนี้เสียของสหกรณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จากการศึกษาของ Yesmine and Bhuiyah (2015) May and Walid (2017) และ Lall (2014) พบว่า เมื่อหนี้เสียเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ประสิทธิภาพด้านการเงินของธนาคารลดลง มูลค่าเงินฝากของสมาชิก เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการหาเพิ่มเงินทุนเพื่อหารายได้ของสหกรณ์ จากการศึกษาของ Kitbumrungrat (2016) พบว่า เงินออมต่อสมาชิกเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ในประเทศไทย และมูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์ (Satthamphongsa and Tungsomchai, 2016) ผลการศึกษาของ Duraj and Moci (2015) พบว่า หนี้ค้างชำระต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อทั้งหมดส่งผลกระทบต่อการทำกำไรของธนาคาร

จากการค้นคว้าเพิ่มเติม ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามในประเทศไทยมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทยจำนวน 15 แห่ง

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย

บททวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มสมาชิกเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีได้มุ่งแสวงหาผลกำไรและมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม อย่างไรก็ตาม สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่งเหมือนธุรกิจอื่นทั่วไปเพื่อหารายได้ ปัจจุบันสหกรณ์ต้องแข่งขันกับธุรกิจอื่น สหกรณ์จึงต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าสืบไป (Kitbumrungrat, 2016) ดังนั้นการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นอย่างยิ่งที่สหกรณ์ต้องมีการบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของสมาชิก

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์

ประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์ เป็นการเปรียบเทียบทรัพยากรที่สหกรณ์ใช้ไปกับผลที่ได้จากการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย นั่นคือ เป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ให้ได้ผลอย่างคุ้มค่า สหกรณ์มีหน้าที่หลักในการจัดให้มีบริการทางการเงินแก่สมาชิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการฝากเงินและการให้สินเชื่อเพื่อการกู้ยืม Smith (1984) เสนอว่า สหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมและสามารถแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นได้ เพื่อดึงดูดให้สมาชิกมาฝากเงินและกู้ยืมเงิน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างกำไรและแสดงถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ วิธีการหนึ่งที่จะทำให้ได้กำไรมากขึ้น คือ การลดต้นทุนให้ต่ำลง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์สามารถวัดได้หลายรูปแบบ เช่น ประโยชน์ที่สังคมได้รับจากสหกรณ์ การวัดจากอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้แทนประสิทธิภาพการดำเนินงาน หรือวิธี Data Envelopment Ananalysis (DEA) (Da Silva et al., 2017) การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานด้วยอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรที่อยู่ในรูปแบบของอัตราผลตอบแทน เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราผลตอบแทนต่อเงินทุนดำเนินงาน (ROCE) อัตราส่วนทางการเงินนี้ถูกใช้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงานในงานวิจัยต่างๆ เช่น

Wei (2012) ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) Petchsakulwong and Jansakul (2018) ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) Elyor (2009) ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และ Gul, Irshad, and Zaman (2011) ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนดำเนินงาน (ROCE)

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

2.1. ปัจจัยด้านโครงสร้างเงินทุน

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) เป็นปัจจัยด้านโครงสร้างเงินทุนหนึ่งที่สามารถอธิบายสภาพคล่องของกิจการในการที่จะชำระหนี้ระยะสั้นจากสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้ในระยะเวลาอันสั้น (Khalifa and Shafii, 2013) ผลการศึกษาของ Kitbumrungrat (2016) พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ในประเทศไทย Sattthamphongsa and Tungsomchai (2016) พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศส่งผลให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่มีสภาพคล่องทางการเงินสูงกว่าภาพรวมของสหกรณ์ทั่วประเทศ จากการศึกษาของ Durrah, et al. (2016) พบว่า อัตราเงินทุนหมุนเวียนมีสัมพันธเชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตาม Umoan and Khongsawadkeat (2013) พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันชีวิต นอกจากนี้ Sen and Oruc (2009) พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงาน

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LR) เป็นหนึ่งในสามของอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่นิยมนำมาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของกิจการหรือธุรกิจต่างๆ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สามารถอธิบายถึงต้นทุนของกิจการที่มาจากภาระหนี้

เป็นผลมาจากนโยบายการบริหารจัดการโครงสร้างเงินทุนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน จากการศึกษาของ Almajali, Alamro, and Al-Soub (2012) พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพด้านการเงินของบริษัทประกันภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อัมมาน ในขณะที่ Zeitun and Tian (2007) Omondi and Muturi (2013) Gutu (2015) และ Xu and Banshuenvijit (2015) พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

2.2. ปัจจัยด้านการดำเนินงาน

ในขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย จำนวนสมาชิก (MEM_Q) เป็นปัจจัยสำคัญด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ อันเนื่องด้วยสมาชิกสหกรณ์เป็นทั้งเจ้าของสหกรณ์โดยการถือหุ้น และเป็นผู้ใช้บริการหรือลูกค้าของสหกรณ์ ทั้งในด้านการฝากเงินและใช้บริการสินเชื่อ สมาชิกยังได้รับการจัดสรรสวัสดิการเพื่อความอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานในแต่ละปีจะมีการปันผลการดำเนินงานให้กับสมาชิก (Sukhsomboon and Jongkasikit, 2017) จากการศึกษาของ Phasunon and Siriwong (2013) พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์เกษตร และ Satthamphongsa and Tungsomchai (2016) พบว่า ปัจจัยด้านสมาชิกสามารถอธิบายความแปรปรวนของอัตราส่วนทางการเงินได้

มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) เป็นปัจจัยด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ในการระดมเงินทุนทั้งในรูปแบบของทุนเรือนหุ้น และในรูปแบบของเงินฝาก เพื่อนำเงินออมของสมาชิกมาให้บริการสินเชื่อหรือกู้ยืมแก่สมาชิก อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการออมเงินแก่สมาชิก จากการศึกษาของ Gul, Irshad, and Zaman (2011) พบว่า เงินฝากมีผลกระทบต่อความสามารถทำกำไร และ Suphannika (2016) พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีประสิทธิภาพเชิงเทคนิค

ในการดำเนินงาน เกิดจากการมีเงินรับฝากจากสมาชิก ทุนเรือนหุ้น และลูกหนี้เงินกู้ต่ำกว่าระดับผลผลิตที่เหมาะสม

กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ (LPA) เป็นปัจจัยด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ในการบริหารสินเชื่อซึ่งเป็นรายได้หลักของสหกรณ์ ในสถาบันการเงินทั่วไป กำไรสินเชื่อเป็นการปล่อยสินเชื่อโดยคิดดอกเบี้ย แต่ในระบบการเงินอิสลามเป็นระบบปลอดดอกเบี้ยและใช้การซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยคิดกำไรจากการซื้อขายระหว่างกัน จากการศึกษาของ Lall (2014) พบว่า รายได้จากกำไรดอกเบี้ยต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพดำเนินงานของธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงวิกฤตการเงินในปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2013

สภาพคล่องทางการเงิน (LIQ) เป็นปัจจัยด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ในการบริหารจัดการเงินทุนให้เพียงพอต่อความต้องการใช้สินเชื่อของสมาชิกโดยพิจารณาความเพียงพอของเงินสด หากสหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินต่ำกว่าความต้องการใช้บริการของสมาชิก หรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม สหกรณ์ควรรักษาสภาพคล่องให้สูงเพียงพอต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิก Xu and Banshuenvijit (2015) พบว่า บริษัทในตลาดหลักทรัพย์เชียงใหม่ควรรักษาสภาพคล่องให้เพียงพอและใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในอัตราที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ Al-Tamimi and Hussein (2010) และ Duraj and Moci (2015) ที่พบว่า สภาพคล่องทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพดำเนินงาน

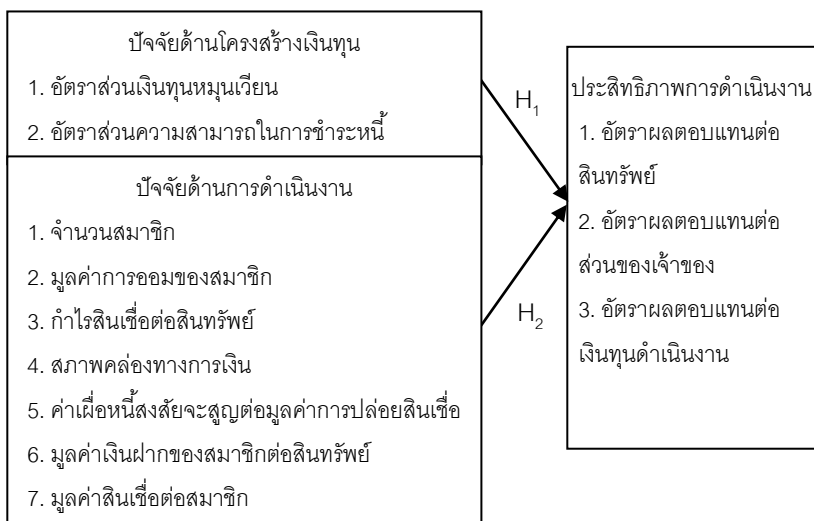
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ (ADA) เป็นปัจจัยด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ในการบริหารจัดการหนี้เสียของสหกรณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จากการศึกษาของ Lall (2014) Yesmine and Bhuiyah (2015) และ May and Walid (2017) พบว่า เมื่อหนี้เสียเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ประสิทธิภาพด้านการเงินของธนาคารลดลง

มูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์ (SAV/A) เป็นปัจจัยด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ในการบริหารจัดการเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์ ซึ่งเป็น

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์ จากการศึกษาของ Gutu (2015) พบว่า มูลค่าเงินฝากต่อสินทรัพย์มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน และ Kitbumrungrat (2016) พบว่า เงินออมต่อสมาชิกเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ในประเทศไทย

มูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิก (LOAN/M) เป็นปัจจัยด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ในการทำตลาดสินเชื่อและการบริหารจัดการหนี้สินของสมาชิกเพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์ ผลการศึกษาของ Duraj and Moci (2015) พบว่า หนี้ค้างชำระและมูลค่าการปล่อยสินเชื่อทั้งหมดส่งผลกระทบเชิงลบต่อการทำกำไรของธนาคาร อีกทั้ง Satthamphongsa and Tungsomchai (2016) พบว่า ปัจจัยด้านรายได้ประกอบด้วย การปล่อยสินเชื่อและลงทุนของสหกรณ์สามารถอธิบายความแปรปรวนของอัตราส่วนทางการเงินได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 สมมุติฐาน ดังต่อไปนี้

H₁: ปัจจัยด้านโครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย

H₂: ปัจจัยด้านการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ สหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย จำนวน 22 แห่ง ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์อิสลามที่มีข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 และได้กลุ่มตัวอย่างสหกรณ์อิสลาม จำนวน 15 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามภูมิภาคและสุ่มอย่างง่ายในแต่ละภูมิภาค

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางธุรกิจในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมุติฐาน ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (1) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (2) นำข้อมูลที่ได้มาทำการทดสอบ Normality ทดสอบ Linearity ทดสอบ Homoscedasticity ทดสอบ Multicollinearity และทดสอบ Autocorrelation (3) ทดสอบ Coefficient of Correlation และวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ซึ่งมีรูปแบบของสมการ ดังนี้

$$\text{Performance} = \alpha + \beta_1\text{CR} + \beta_2\text{LR} + \beta_3\text{MEM\_Q} + \beta_4\text{MEM\_SAV} + \beta_5\text{LPA} + \beta_6\text{LIQ} + \beta_7\text{ADA} + \beta_8\text{SAV/A} + \beta_9\text{LOAN/M} + \epsilon$$

เมื่อ Performance คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนดำเนินงาน (ROCE) สัญลักษณ์ต่างๆ แสดงความหมายดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

แสดงนิยามและสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

ตัวแปร	นิยาม	สัญลักษณ์
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	กำไรสุทธิหารด้วยสินทรัพย์	ROA
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	กำไรสุทธิหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้น	ROE
อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนดำเนินงาน	กำไรสุทธิหารด้วยสินทรัพย์ลบหนี้สินหมุนเวียน	ROCE
อัตราส่วนเงินลงทุนหมุนเวียน	สินทรัพย์หมุนเวียนหารด้วยหนี้สินหมุนเวียน	CR
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์	หนี้สินหารด้วยสินทรัพย์	LR
จำนวนสมาชิก	จำนวนสมาชิกสหกรณ์ประเภทสามัญ	MEM_Q
มูลค่าการออมของสมาชิก	จำนวนเงินออมประเภทเงินฝากและทุนเรือนหุ้น	MEM_SAV
กำไรสินเชื่อบริการต่อสินทรัพย์	รายได้จากกำไรสินเชื่อหารด้วยสินทรัพย์	LPA
สภาพคล่องทางการเงิน	มูลค่าการออมของสมาชิกหารด้วยมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ	LIQ
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญหารด้วยมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ	ADA
มูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์	จำนวนเงินฝากของสมาชิกหารด้วยสินทรัพย์	SAV/A
มูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิก	จำนวนสินเชื่อที่ปล่อยกู้หารด้วยจำนวนสมาชิก	LOAN/M

ผลที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษารื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึง ปี พ.ศ. 2559 ออกเป็น 4 หัวข้อ คือ (1) ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของข้อมูล (2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (3) การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย และ (4) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของข้อมูล

เมื่อนำรายงานกิจการประจำปีของกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน สามารถวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

แสดงสถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย

ตัวแปร	Mean	Med.	S.D.	Min.	Max.	n
1. ROA	0.023	0.021	0.017	0.002	0.103	75
2. ROE	0.058	0.053	0.034	0.005	0.162	75
3. ROCE	0.051	0.049	0.032	0.004	0.157	75
4. CR	1.241	0.951	0.847	0.453	4.692	75
5. LR	0.585	0.600	0.174	0.157	0.928	75
6. MEM_Q($\times 10^3$)	13.971	2.156	22.921	0.538	90.950	75
7. MEM_SAV($\times 10^3$)	385,751	139,366	482.038	7,584	1,581,878	75
8. LPA	0.078	0.062	0.058	0.020	0.317	75
9. LIQ	1.741	1.584	0.659	0.966	3.864	75
10. ADA	0.018	0.007	0.043	0.000	0.270	75
11. SAV/A	0.899	0.913	0.087	0.690	0.995	75
12. LOAN/M($\times 10^3$)	24.345	18.735	19.049	5.118	106.453	75

โดยที่ ความหมายของตัวแปรต่างๆ ได้แสดงไว้แล้วในตารางที่ 1

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปค่าอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์อิสลาม
ในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามในประเทศไทยได้ ดังนี้

ในช่วงปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 สหกรณ์อิสลามมีอัตราผลตอบแทน
ต่อสินทรัพย์ (ROA) เฉลี่ยร้อยละ 2.3 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)
เฉลี่ยร้อยละ 5.8 อัตราผลตอบแทนต่อเงินทุนดำเนินงาน (ROCE) เฉลี่ยร้อยละ 5.1
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) เฉลี่ยอยู่ที่ 1.241 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์
(LR) เฉลี่ยร้อยละ 58.5 จำนวนสมาชิก (MEM_Q) อยู่ระหว่าง 538 - 90,950 คน
โดยเฉลี่ยเท่ากับ 13,971 คน มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) อยู่ระหว่าง
7,584,059 - 1,581,878,251 บาท มูลค่าการออมของสมาชิกเฉลี่ยอยู่ที่
385,751,963 บาท กำไรสินเชื่อดอกเบี้ย (LPA) เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 7.8 สภาพ
คล่องทางการเงิน (LIQ) เฉลี่ยเท่ากับ 1.741 ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการ
ปล่อยสินเชื่อ (ADA) เฉลี่ยร้อยละ 1.8 มูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์
(SAV/A) เฉลี่ยร้อยละ 89.9 และมีมูลค่าสินเชื่อดอกเบี้ยต่อสมาชิก (LOAN/M) เฉลี่ย
24,345,405 บาทต่อคน

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

เมื่อนำตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมาทดสอบความสัมพันธ์เพียร์สัน
(Pearson Correlation) ได้ผลลัพธ์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

	ROA	ROE	ROE	ROCE	CR	LR	MEM_Q	MEM_SAV	LPA	LIQ	ADA	SAV/A	LOAN/M
ROA	1.000												
ROE	0.680*** (0.000)	1.000											
ROCE	0.746*** (0.000)	0.942*** (0.000)	1.000										
CR	0.500*** (0.000)	0.007 (0.476)	0.046 (0.347)	1.000									
LR	-0.603*** (0.000)	0.073 (0.267)	-0.035 (0.383)	-0.750*** (0.000)	1.000								
MEM_Q	-0.166* (0.077)	-0.261** (0.011)	-0.260** (0.012)	-0.134 (0.125)	-0.039 (0.371)	1.000							
MEM_SAV	-0.105 (0.185)	-0.172* (0.069)	-0.154* (0.092)	-0.258 (0.012)	-0.060 (0.304)	0.821 (0.000)	1.000						
LPA	0.359*** (0.000)	0.225** (0.025)	0.230** (0.023)	0.080 (0.246)	-0.255** (0.013)	-0.123 (0.146)	-0.235** (0.020)	1.000					
LIQ	0.024 (0.417)	0.009 (0.468)	0.080 (0.246)	0.018 (0.014)	0.018 (0.439)	-0.113 (0.167)	-0.106 (0.183)	-0.121 (0.150)	1.000				
ADA	-0.167* (0.053)	-0.006 (0.478)	0.005 (0.482)	0.048 (0.342)	0.345** (0.001)	-0.188* (0.052)	-0.219** (0.029)	-0.159* (0.086)	0.559*** (0.000)	1.000			
SAV/A	0.207** (0.036)	0.173* (0.068)	0.316** (0.002)	0.139 (0.117)	-0.118 (0.155)	0.030 (0.397)	0.174* (0.067)	-0.413*** (0.000)	0.359*** (0.000)	0.188* (0.052)	1.000		
LOAN/M	-0.208** (0.036)	0.122 (0.149)	0.043 (0.357)	-0.166* (0.076)	0.317*** (0.002)	-0.207** (0.036)	0.045 (0.351)	-0.253** (0.014)	-0.245** (0.016)	-0.042 (0.359)	0.137 (0.120)	1.000	

โดยที่ * ** *** หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 0.05 และ 0.01 ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของตัวแปรต่างๆ ได้แสดงไว้แล้วในตารางที่ 1

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LR) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) และจำนวนสมาชิก (MEM_Q) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) นอกจากนี้ มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนดำเนินงาน (ROCE) แต่อย่างไรก็ตาม กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ (LPA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) นอกจากนี้ สภาพคล่องทางการเงิน (LIQ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) ในขณะที่ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ (ADA) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) จำนวนสมาชิก (MEM_Q) มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) และกำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ (LPA) แต่มูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์ (SAV/A) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) สภาพคล่องทางการเงิน (LIQ) และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ (ADA) นอกจากนี้ มูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิก (LOAN/M) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) จำนวนสมาชิก (MEM_Q) กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ (LPA) และสภาพคล่องทางการเงิน (LIQ)

3. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของตัวแปรต่างๆ ของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 สามารถแสดงดังตารางที่ 4

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยค่า Variance Inflation Factors (VIF) พบว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity และพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROE และ ROCE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนสมาชิก (MEM_Q) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทิศทางตรงกันข้าม มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ (LPA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สภาพคล่อง (LIQ) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA และ ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ (ADA) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์
อิสลามแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559

	คาดการณ์	ROA	ROE	ROCE
ค่าคงที่		-0.080*** (0.290)	-0.296*** (0.071)	-0.279*** (0.064)
CR	+	0.014*** (0.050)	0.036*** (0.011)	0.024** (0.010)
LR	+	0.030 (0.025)	0.232*** (0.060)	0.160*** (0.053)
MEM_Q	-	-0.443X10 ⁻⁶ *** (0.000)	-0.123X10 ⁻⁵ *** (0.000)	-0.104X10 ⁻⁵ *** (0.000)
MEM_SAV	+	0.194X10 ⁻¹⁰ *** (0.000)	0.550X10 ⁻¹⁰ *** (0.000)	0.423X10 ⁻¹⁰ *** (0.000)
LPA	+	0.141*** (0.032)	0.351*** (0.077)	0.322*** (0.069)
LIQ	-	-0.006** (0.003)	-0.013* (0.008)	-0.010 (0.007)
ADA	-	-0.080* (0.048)	-0.249** (0.117)	-0.188* (0.105)
SAV/A	+	0.084*** (0.021)	0.205*** (0.051)	0.238*** (0.046)
LOAN/M	-	-0.281X10 ⁻⁶ *** (0.000)	-0.559X10 ⁻⁶ * (0.000)	-0.529X10 ⁻⁶ ** (0.000)
R ²		0.584	0.362	0.405
n		75	75	75

โดยที่ * ** *** หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 0.05 และ 0.01 ค่าในวงเล็บหมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

อย่างไรก็ตาม มูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์ (SAV/A) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสุดท้าย มูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิก (LONA/M) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (ROA ROE และ ROCE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามในเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงปี พ.ศ. 2559 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม สอดคล้องกับการศึกษาของ Kitbunrungrat (2016) ที่พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องบริหารเงินทุนหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยหลักทางการเงินพบว่า หากลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าสินทรัพย์ถาวร จะส่งผลทำให้สภาพคล่องสูง ความเสี่ยงต่ำ และกำไรต่ำ (Kitrungreuangjareon, 1988) และเมื่อพิจารณาผลการวิจัยแล้ว สหกรณ์อิสลามควรเพิ่มการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนให้สูงขึ้นและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน นอกจากนี้ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม สอดคล้องกับ Almajali, Alamro, and Al-Soub (2012) ที่กล่าวว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LR) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพด้านการเงินของบริษัทประกันภัยที่ทำการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อัมมาน นั่นคือ สหกรณ์อิสลามที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LR) สูง จะมีแรงจูงใจมากขึ้นในการนำเงินลงทุนไปดำเนินงานและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน แต่อาจเผชิญกับกลยุทธ์การแข่งขันที่รุนแรงของคู่แข่งที่เสียส่วนแบ่งทางการตลาด โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ในตลาดที่มีผู้ขายน้อยราย สอดคล้องกับ

หลักการบริหารนโยบายทางการเงินที่การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ ช่วยเพิ่มความสามารถในการทำกำไรจากการลงทุน (D'Hulster, 2009) แต่การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ควรอยู่ในระดับที่เหมาะสม และโดยหลักการทางบัญชีเงินรับฝากถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหนี้สินของสหกรณ์ ดังนั้นสหกรณ์อิสลามควรส่งเสริมการฝากเงินของสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ระบุว่า มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม จากการศึกษาของ Gul, Irshad, and Zaman (2011) พบว่า เงินฝากมีผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไร นั่นคือ เงินฝากซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของสินทรัพย์ฝั่งหนี้สินที่มีต้นทุนต่ำจะส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรสูงขึ้น อีกทั้งจากผลการวิจัยพบว่า มูลค่าเงินฝากของสมาชิกต่อสินทรัพย์ (SAV/A) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม สอดคล้องกับ Gutu (2015) ที่ได้กล่าวไว้ว่า มูลค่าเงินฝากต่อสินทรัพย์ (SAV/A) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน และ Kitbumrungrat (2016) ได้กล่าวไว้ว่า เงินออมต่อสมาชิกเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ในประเทศไทย หากสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการบริหารเงินฝากต่อสมาชิกและประสิทธิภาพในการเรียกเก็บหนี้ของสหกรณ์แล้ว ย่อมส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรจากเงินออมต่อสมาชิกของสหกรณ์ ดังนั้น สหกรณ์อิสลามควรเพิ่มเงินฝากเพื่อเสริมสภาพคล่องในการปล่อยสินเชื่อและการลงทุนในธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ดี

ในขณะที่ผลการวิจัยระบุว่า จำนวนสมาชิก (MEM_Q) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม สอดคล้องกับ Sattthamphongsa and Tungsomchai (2016) สหกรณ์ที่มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อประสิทธิภาพดำเนินงาน อันเนื่องมาจากสมาชิกที่เพิ่มขึ้นทำให้สหกรณ์มีต้นทุนในการบริหารกิจการเพิ่มสูงขึ้นด้วยจึงส่งผลเชิงลบต่อ

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน สหกรณ์ควรปรับปรุงโดยพยายามหามาตรการและการเชิญชวนให้สมาชิกที่มีอยู่เดิมออมเงินทั้งในรูปแบบของทุนเรือนหุ้นหรือเงินฝากเพิ่มขึ้น และควรส่งเสริมให้สมาชิกใช้บริการสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Sarntisart and Pholsorn (2018) พบว่า ปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามส่งผลให้ความยากจนในพื้นที่ลดลง และหลักการสหกรณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์และสามารถบริการเงินกู้ให้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมอีกทางหนึ่ง (Khongtanajaruanan and Chearmuangpan, 2016) อีกทั้งสหกรณ์อิสลามควรหาแนวทางการลงทุนในส่วนที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นเพื่อรักษาระดับสมดุลของจำนวนสมาชิกและผลการดำเนินงาน แต่ทั้งนี้ผลการวิจัยยังระบุว่า มูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิก (LOAN/M) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม สอดคล้องกับ Duraj and Moci (2015) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยนี้ค้างชำระและมูลค่าการปล่อยสินเชื่อทั้งหมดส่งผลกระทบต่อเชิงลบเป็นผลมาจากการปล่อยสินเชื่อคุณภาพต่ำทำให้มีค่า NPL สูงและมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ NPL สูงด้วยจึงทำให้ความสามารถในการทำกำไรลดลง อีกทั้ง Sattamphongsa and Tungsomchai (2016) ได้ทำการศึกษาปัจจัยอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยด้านรายได้ประกอบด้วยการปล่อยสินเชื่อและลงทุนของสหกรณ์สามารถอธิบายความแปรปรวนของอัตราส่วนทางการเงินได้ กลุ่มสหกรณ์ที่มีคะแนนปัจจัยเป็นลบ ควรปรับปรุงให้มีการเพิ่มรายได้จากธุรกิจ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสินเชื่อเพื่อให้มีกำไรสุทธิสูงขึ้น ในทางกลับกันผลการวิจัยระบุว่า กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ (LPA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม สอดคล้องกับ Lall (2014) ที่กล่าวไว้ว่า รายได้จากรีดดอกเบี้ยต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของธนาคารใน

ประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงวิกฤติการเงินตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2013 นั้นคือ กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์เป็นการส่งเสริมการตลาดด้านการแข่งขันในการปล่อยสินเชื่อคุณภาพดีส่งผลให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์อิสลาม อีกทั้งสินเชื่อยังเป็นรายได้หลักของสหกรณ์อิสลาม แต่เมื่อพิจารณาว่าเมื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ (ADA) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม สอดคล้องกับ Lall (2014) Yesmine and Bhuiyah (2015) และ May and Walid (2017) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อหนี้เสียเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ประสิทธิภาพด้านการเงินของธนาคารลดลง ดังนั้น สหกรณ์อิสลามควรควบคุมค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อให้ลดต่ำลงด้วยการปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพดีและบริหารจัดการหนี้เสียอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาคุณภาพสมาชิก อันเนื่องด้วยสมาชิกสหกรณ์เป็นทั้งเจ้าของสหกรณ์โดยการถือหุ้น และเป็นผู้ใช้บริการหรือลูกค้าสินเชื่อของสหกรณ์ ในขณะที่สภาพคล่องทางการเงิน (LIQ) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม หมายความว่า สหกรณ์อิสลามมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น แต่ประสิทธิภาพการดำเนินงานลดลง ดังนั้น สหกรณ์อิสลามควรใช้ประโยชน์จากสภาพคล่องด้วยการปล่อยสินเชื่อโดยการส่งเสริมการตลาดให้สมาชิกใช้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันต้องควบคุมปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ลดต่ำลง อีกทั้งสหกรณ์อิสลามควรเพิ่มช่องทางการลงทุนที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

โดยสรุปแล้ว การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LR) มูลค่าการออมของสมาชิก (MEM_SAV) กำไรสินเชื่อต่อสินทรัพย์ (LPA) และมูลค่าเงินฝากต่อสินทรัพย์ (SAV/A) ส่งผลต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามที่เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิก (MEM_Q) สภาพคล่องทางการเงิน (LIQ) ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อมูลค่าการปล่อยสินเชื่อ (ADA) และมูลค่าสินเชื่อต่อสมาชิก (LOAN/M) ส่งผลในทิศทาง

ตรงกันข้ามต่อประสิทธิภาพดำเนินงานของสหกรณ์อิสลาม ดังนั้น สหกรณ์อิสลามควรมีมาตรการที่เหมาะสม และใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรนำปัจจัยด้านธรรมาภิบาลในการบริหารงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามมาร่วมในการวิเคราะห์ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Almajali, A. Y., Alamro, S. A., & Al-Soub, Y. Z. (2012). Factors Affecting the Financial Performance of Jordanian Insurance Companies Listed at Amman Stock Exchange. *Journal of Management Research*, 4(2), 266-289.
- Al-Tamimi, H., & Hussein, A. (2010). Factors Influencing Performance of the UAE Islamic and Conventional National Banks. *Global Journal of Business Research*, 4(2), 1-9.
- Da Silva, T, P. Leite, M., Guse, J, C., & Gollo, V. (2017). Financial and Economic Performance of Major Brazilian Credit Cooperatives. *Contaduria y Administration*, 62, 1442-1459.
- D'Hulster, K. (2009). The leverage ratio: A new binding limit on banks. *Financail and Private Sector Development Vice President*, 11, 1-6.
- Duraj, B., & Moci, E. (2015). Factors Influencing the Bank Profitability Empirical Evidence from Albania. *Asian Economic and Financial Review*, 5(3), 483-494.

- Durrah, O., Rahman, A. A. A., Jamil, S. A., & Ghafeer, N. A. (2016). Exploring the Relationship between Liquidity Ratios and Indicators of Financial Performance: An Analytical Study on Food Industrial Companies Listed in Amman Bursa. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(2), 435-441.
- Elyor, S. (2009). Factors affecting the performance of foreign banks in Malaysia (Doctoral dissertation), Universiti Utara Malaysia).
- Gul, S., Irshad, F., & Zaman, K. (2011). Factors Affecting Bank Profitability in Pakistan. *Romanian Economic Journal*, 14(39), 61-87.
- Guru, B. K., Staunton, J., & Balashanmugam, B. (2002). Determinants of Commercial Bank Profitability in Malaysia. *Journal of Money, Credit, and Banking*, 17, 69-82.
- Gutu, L. M. (2015). Microeconomic Factors Affecting Banks' Financial Performance: The case of Romania. *SEA-Practical Application of Science*, 3(1), 39-44.
- Khalifa, K. M., & Shafii, Z. (2013). Factors Affecting the Financial Performance of Non-oil Industrial Companies Listed on Libyan Stock Market (LSM). In *Proc. the 4th International Conference on Business and Economic Research*, 7(1).
- Khongtanajaruanan, R., & Chearmuangpan, A. (2016). Comparing Criterion Indicators for Evaluating the Performance of Savings and Credit Cooperatives in Thailand. *Journal of Liberal Arts, Maejo University*, 4(2), 23-40.

- Kitbumrungrat, K. (2016). An Analysis of Data Financial Raito Factors of Agricultural Cooperatives and Non Agricultural Cooperatives in 2015. *Veridian E-journal Science and Technology Silpakorn University*, 3(6), 29-42.
- Kitrungreuangjareon, P. (1988). Working Capital Management. *Journal of Information*, 14(2), 7-19.
- Lall, P. (2014). Factors affecting US Banking Performance: Evidence From the 2007-2013 Financial Crisis. *International Journal*, 3(6), 282-295.
- May, W., & Walid, EL, L. (2017). Factors Affecting the Profitability of Commercial Banks in Egypt over the Last 5 years (2011-2015), *International Business Management*, 11(2), 342-349.
- Omondi, M. M., & Muturi, W. (2013). Factors Affecting the Financial Performance of Listed Companies at the Nairobi Securities Exchange in Kenya. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(15), 99-104.
- Petchsakulwong, P., & Jansakul, N. (2018). Board of Directors and Profitability Ratio of Thai Non-life Insurers. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 39(1), 122-128.
- Phasunon, P., & Siriwong, P. (2013). Efficiency and key success of agricultural cooperative operation: A study for grounded theory. *International Humanities, Social Sciences and arts*, 6(1), 610-628.
- Rubber Authority of Thailand. (2017). Retrieved October 12, 2018, from <http://rubber.oie.go.th/Price.aspx?mt=1>

- Sarntisart, S., & Pholsorn, A. (2018). Islamic Financial Institutions and Economic Growth in the Three Southern Border Province. *Journal of Management Sciences*, 35(1), 27-50.
- Satthamphongsa, C., & Tungsomchai, C. (2016). Factor Analysis on Financial Ratios of Credit Unions in Chiang Mai Province. *FEU Academic Review*, 10(1), 76-92.
- Sen, M., & Oruc, E. (2009). Relationship between Efficiency Level of Working Capital Management and Return on Total Assets in Ise. *International Journal of Business and Management*, 4(10), 109-114.
- Smith, D. J. (1984). A Theoretic Framework for the Analysis of Credit Union Decision Making. *Journal of Finance*, 39(4), 1155–1168.
- Sukhsomboon, P., & Jongkasikit, N. (2017). Effects of Models that Affect their Ability to Repay Loans of Member in Credit Union Cooperative. *Industrial Technology Lampang Rajabhat University Journal*, 10(1), 101-110.
- Sulong, M. (2015). Causal Factors Which Influence Islamic Cooperative Performance in Thailand. Thesis, Prince of Songkla University.
- Suphannika, S. (2016). Technical Efficiency in the Operations of Cooperative Private Companies. *Journal of MCU Social Science Review*, 5(2), 43-54.
- Umoan, W., & Khongsawadkeat, K. (2013). Financial Factors Affecting the Performance of Insurance Bussiness. *Journal of Finance, Investment, Margetting and Bussiness Management*, 3(2), 197-219.

- Wei, W. (2012). Factors Affecting Financial Performance of Agricultural Firms Listed on Shanghai Stock Exchange. Thesis, University of the Thai Chamber of Commerce.
- Xu, M., & Banshuenvijit, W. (2015). Factors Affecting Financial Performance of Firms Listed on Shanghai Stock Exchange 50 (SEE50). *International Journal of Business and economics*, 6(2), 45-60.
- Yesmine, S., & Bhuiyah, M. S. U. (2015). Determinants of Banks' Financial Performance: A Comparative Study between Nationalized and Local Private Commercial Banks of Bangladesh. *International Journal of Business and Management Invention*, 4(9), 33-39.
- Zeitun, R., & Tian, G. G. (2007). Capital Structure and Corporate Performance: Evidence from Jordan. *The Australasian Accounting Business & Finance Journal*, 1(4), 40-61.